

ДВА ПЕРЕЛАМИ.

Це ті дні, коли більшовицьке серце лєнінської партії б'ється гостріше й настирливіше. Ті дні, коли кожний відступ цього могутнього серця мільйонами невидимих дрітків насичує іскрами захвату стрункі-багдєрі кольони борців за соціалістичне суспільство. Дні 16-го з'їзду більшовицької партії.

На ньому, як і два з половиною роки тому на 15-ому — перше і головніше слово дістає той, хто все життя вчинив по-лєнінському боротися й керувати, перемігати ворогів та виступив перед мільйонні маси робітників і трудящихого есїянства — СТАЛІН. Він говорить про два історичні перелама, що сталися за ці роки. Він послідовно розгортає картину певниного соціалістичного будівництва в країні Рад. Він іскравими фарбами змальовує перехід до нового періоду в нашому житті — перебудови.

Не помагає! Ніяких наслідків Севілью оголосили на стані облоги — це сигнал до катування страйкерів. Але це ще гірше. Робітники Мадриду — столиці Іспанії — вирушили на демонстрацію співчуття і теж вступили в боротьбу.

Губернаторові тяжко. Йому доводиться що хвилини чути охи й ахи від "віропідданих" буржуїв. Крамниці закриті, кафе закриті... Трамвай стоять. Залізничі — як примерзлі. Фабричні й заводські димари холодні, як крига. Військо безсиле... А кінець губернатор не бачить. Навпаки, уже пролунав загальний страйк робітників Малаги і Гренади. Уже долучилися до них наймити... Падає в страйках Кордове, високаше має прапор боротьби металістів і будівельників Більбао і Барселоні. Одне за одним повстають міста і села...

З'їзд триває. Триває невгмонна історія, тривають перелачені і правильно, по-більшовицькому, визначені події. Далеко на Сході в революційному Китаю з прапором повстання посувається вперед китайська Червона армія. Національно-революційна боротьба розпалася в підземній Індії. Повстає Індо-Китай, заворушлася Індонезія, чути революційний гомій з Африки.

І це запалилася пожежа з Іспанії. Її перші блискавки, що прорізали захмарне капіталістичне небо саме підчас 16-го з'їзду нашої партії, з'явилися грізним для гнилого капіталізму-провістником неминучого кінця. Ці блискавки ще раз потверджують ту більшовицьку оцінку міжнародного становища, яку дав 16-й з'їзд.

В еспанському місті Севільї раптом несподіваний гуркіт. Страйк. Загальний робітничий страйк, який вже перекинувся на села. На вулицях чути інші пісні — революційні. Жорсткі сутички військових частин із страйкерами. Багато поранених, але жадного, хто б покинув барикади!

Севільський губернатор дістав наказ встановити порядок "хоч би там що". Але ж як! Загрози? Вже були... Арешти, стрілянина? Вже пробували...

Хто ж би, як не чоловік. Летить кілька тисяч метрів в гору, у воздушні простори, закупається сотки-метрів у землю, не дає спокою і морським глибинам. Та легше було чоловікові покинути землю, піднятися на дітяку та оглядати її з висоти десяти кілометрів, легше було дістатися внутрішньої землі в пошукуванню скарбів, що їх там природа укрила, та не так легко було чоловікові капіталістичному концерті. Еспанія тепер ще одна грізна пересторога про неминучий кінець!

Отак є дїється там, за червоними кордонами. Завірюха. Великий перелам, про який говорив т. Сталін на з'їзді. Революційний натиск на капіталістичні фортеці, які не на жарт хитаються.

Але ж Сталін говорив і про другий перелам, що стався за час від 15-го до 16-го з'їзду. Цей

другий перелам у нас, в країні Рад. Тут зорсім інше. Тут, навпаки, нечуваними темпами будється соціалізм. Тут робітник в спілці з трудящим селянином і під керівництвом лєнінської партії добуває нову фортецю — соціалістичну. Вона міцна й непохитна. В ній немає тих суперечностей, що гублять капіталістичний лад.

Але не треба забувати: обидва перелама міцно зв'язані один з одним. Ось що говорить ся в останньому розділі постанови з'їзду на політичний звіт Центрального Комітету, що його робив Сталін:

— З'їзд висловлює непохитну певність в тому, що, підносячи міць СРСР і зміцнюючи братерські зв'язки з робітниками і трудящими капіталістичних та колоніальних країн, ВКП забезпечить зміцнення СРСР, як непереможної твердині міжнародної пролетарської революції.

Тобто: тепер, коли руйнуються підвалини капіталізму і міцнішає соціалізм — наша перемога є перемога трудящих всіх країн, наша перемога буде твердиною пролетарської революції у цілому світі.

В. Вольговський.

НА ЗЕМЛЯХ ЗАХІДНОЇ УКРАЇНИ.

СЕЛЯНСЬКИЙ ЗАКОЛОТ У КНЯЖОМУ.

У селі Княжому, поблизу Золочева загартиницькі вчинки місцевих польських куркулів викликали великий селянський заколот.

Золочівські ксьондзи у згоді з вїтмом підірвали постанову громадської ради села Княжого про передачу княжівському ксьондзові кількох гектарів громадського пасовища. Не вагаючи на протести й опір селяни з косами і вилами вилізли на поліцію та військової жандармерії захопив великий шматок громадської землі. Коли княжівські поляки вийшли орати загартану ксьондзом землю, селяне з косами і вилами вилізли на поле, щоб перешкодити їм. Справа дійшла до біжки, котру припинила викликана поліція, при чому було заарештовано багато селян. Після цієї події польські дїлїтаї улаштували справжній погром української частини села. Вони ходили сєдом і стрїляли по селянських хатах. Кількох осіб вбито і поранено.

Так за-за попівської ненажерливості лїється кров українських селян.

УНДІВСЬКИЙ ПІП НА ПОСЛУГАХ ПОЛЬСЬКОЇ ПОЛІЦІЇ.

В Добрянках заарештовано кілька десятків молоді. Працьовиті арешти — попівський донос. Ундівський попик отверто пішов на послуги поліції, пісая готу, як багато молоді на знак протесту проти його бреховь та лайок на адресу Радянської України, примусили його замовчати й демонстративно вийшли з церкви.

БОЯРНЯ НАСМІХАЄТЬСЯ З БУКОВИНСЬКИХ ТРУДЯЩИХ.

Під натиском буковинських українських мас, румунське міністерство освіти дало наказ інспекторам, щоби в українських селах запровадити шість годин на тиждень науки української мови в початкових школах. Та цей наказ лишився на паперах. Директори шкіл румуні не хочуть дати для української мови ні години, не зважаючи на вимоги батьків. Румунські університетські професори закликають студентів румун силою не дозволити здійснити це розпорядження. Та міністерство не настанове на виконання свого розпорядку й українське село на Буковині далі має румунську школу. Румунські бояри схаменяться аж тоді, коли буковинські українці

ЧЕХІЗАЦІЯНА ПОЛІТИКА НА ЗАКАРПАТТІ.

Починаючи від 1929—1930 шкільного року в державній учительській семінарії заведено чеські паралельні класи звичайно на те, щоб в близькому часі цілковито зчехізувати цю досі напів-українську школу.

В цьому році є вже на цілому Закарпатті поперх 250 чеських народних шкіл, хоч ще в 1918 році не було ні одної. З цього можна бачити, яким скорим темпом ведеться на Закарпатській Україні примусова чехізація.

СЕЛЯНАМ ПІД РУМУНІЄЮ ЗАМІСТЬ ЗЕМЛІ ТА ШКІЛ ТУРМА.

На одному з останніх засідань румунського парламенту український депутат Дутчак у своїй промові, між іншим заявив, що Румунія й досі не дотримує своїх зобов'язань щодо українців і не дає їм шкіль. Підписуючи версальську угоду Румунія зобов'язалася шанувати права своїх національних меншостей, але цих зобов'язань не дотримує.

Далі Дутчак оповів про зловживання румунської влади підчас переведення земельної реформи. За румунським законом безземельне селянство мало одержати по 5 гектарів землі. Та на укр. землях румунська влада роздала землю румунським політичним агітаторам та колоністам, а не місцевим українцям. Більшість землі залишено, як державний резерв. Селянам зовсім нічого не дали.

Відповідаючи на промову Дутчака румун Якобїя заявив, що українці не виявляють вірності до румунської держави, а агітатори, що прибувають з Галичини, бунтують люмпінство проти румунського уряду, отож, мовляв, для них є в Румунії в'язниці, а не землі та школи.

ПРОТИПОЛЬСЬКІ ДЕМОНСТРАЦІЇ В АТЕНАХ.

В зв'язку з присудом смерти на вимоги в Львові, грецькі комуністи в Атенах влаштували бурхливу демонстрацію перед тамтешнім польським консулятом. Як повідомляють газети, демонстранти обкидали будинок грідами каміння, повибивали всі шибї й здемонізували частину умсблявання. Кількох демонстрантів поліція арештувала.

ВІЧНО ЦІКАВИЙ.

Хто ж би, як не чоловік. Летить кілька тисяч метрів в гору, у воздушні простори, закупається сотки-метрів у землю, не дає спокою і морським глибинам. Та легше було чоловікові покинути землю, піднятися на дітяку та оглядати її з висоти десяти кілометрів, легше було дістатися внутрішньої землі в пошукуванню скарбів, що їх там природа укрила, та не так легко було чоловікові капіталістичному концерті. Еспанія тепер ще одна грізна пересторога про неминучий кінець!

Дотепер пустили його не далше як на 100 метрів глибини, та останні дні принесли відомості, що один американський винахідник зладив прилад, яким можна спуститися до глибини 400 метрів. Винахідник перехвалюється, що він невдовзі удосконалив так свій апарат, що буде можна оглядати навіть глибіню 900 метрів.

Не тільки сама цікавість про чоловіка до цього, щоби він міг спускатися як найглибше у воду. На морських днах сучивають великі скарби, які потонули разом з кораблями. Скарби ці дуже, дуже великі, і пераз оплатилося би попрацювати над їх добуттям, щоби забезпечити собі спокійне життя до самої смерті. Займаються тим нурці. Праця їх дуже тяжка і небезпечна, бо найменше ушкодження апарату спричинює їхню смерть.

З причини знизки заробітної платні, всі пекарі міської пекарні механічної оголосили страйк. Заряд однак поклявся страйколомів до пекарні. Страйкуючих обурило це й постановили боротися. Вони побігли страйколомів, побігли також і інкасетів та пекарських шоферів, що розвозять печикиє казковий прегарний лїс. Дєрева мали зелену краску, канайцять страйкуючих — пекарів. Печиво тепер розвозять листки як різьблені. Все це ру-

халосся з великою ніжністю, повільно мов так якоїсь любовної пісні.

В цїм лїсі кипїло життя. Стрункі риби вешталися поміж деревами, потручючи дєгенко ніжні листки.

"Мїжтім поринаю що раз глибше, робїться темно, так що бачу тільки це, що освітлює електрична лампа, прикрїплена на моїх грудях. У її світлі я побачив вїкнїця якор. Двокрітним шарпанням окремої лїнви даю знак тим, що на горі, що я найшов якор."

"За хвилину зсувається до мене дротяна сильна лїнва, заосмотрена в окремих замок до прикрїплення якора. Щоби це зробити, мушу перейти пару кроків на віддає двох метрів. З тяжким трудом я перейшов їх у п'ятьох мїнутах, прикрїпив якор і даю знак на гору, знова дократним потягненням лїнви, що можу його дєвгати.

Якор поволї їде в гору, а я крайню змучений лягаю на дно, щоби відпочити поки верну на поверхню води. Поворот на світ мусить відбуватися дуже поволї, щоби зміна тиснення води не зашкодила здоров'ю. Коли би це тиснення води устало через раптове дєвгнення над воду, забурення цим викликани могли би навіть довести до смерті нурця, спричинюючи удар серця."

БУРХЛИВИЙ СТРАЙК У ВАРШАВІ.

З причини знизки заробітної платні, всі пекарі міської пекарні механічної оголосили страйк. Заряд однак поклявся страйколомів до пекарні. Страйкуючих обурило це й постановили боротися. Вони побігли страйколомів, побігли також і інкасетів та пекарських шоферів, що розвозять печикиє казковий прегарний лїс. Дєрева мали зелену краску, канайцять страйкуючих — пекарів. Печиво тепер розвозять листки як різьблені. Все це ру-

ПРОВІДНИКИ ВСЕСОЮЗНОЇ КОМУНІСТИЧНОЇ ПАРТІЇ МІЖ СИБІРСЬКИМИ ДЕЛЕГАТАМИ 16-ГО З'ЇЗДУ ВКП. СТОЯТЬ В СЕРЕДИНІ З ЛІВА НА ПРАВО: В СИВОМУ ОДЯЗІ МОЛОТОВ, ДАЛІ ПО ПРЯДКУ — СТАЛІН, КАЛІНІН, ВОРОШИЛОВ І КАГАНОВИЧ.

ЕРІХ МАРІА РЕМАРК

На західному фронті без змін

Переклав з німецької мови Ж. Бургарт.

Мез перепустки не пускають нікого через мости, тому ми вночі просто перепливемо. Хвилювання охоплює нас. Ми не витримали на одному місці і їдемо до пивної. Там якраз є пиво і щось на зразок пушчу.

Ми л'ємо пушч і вигадуюмо фантастичні події; ми віримо один одному і нетерпляче чекаємо, щоб ще краще щось збрехати. Руки наші неспокійні, ми виплюємо безліч цигарок, аж поки Кроп каже: "Ми власне могли б іше їм принести декілька цигарок". Тоді ми їх кладемо в наші шапки й приховуємо.

Небо зелєніє, як недоспіле яблуко. Нас четверо, але їдїти може лише троє; тому треба побутися Тьядена і ми даємо йому рому та пушчу, аж він п'євїє. Коли темніє, ми їдемо додому. Тьяден поміж нами. Ми палаємо й повні авантурницького духу. Для мене ця худа смуглява, це ми вже розподїляли.

Тьяден падає на свій сїнник і хропе. Одного разу він прокидається й усміхається до нас

так хитро, що ми лякаємося і гадаємо, що він удавав та що пушч витрачено даремно. Потім він знову падає і спить далі.

Кожний з нас відкладає цілу хлібину й обгортає її папером. Туди ми ще кладемо цигарки, а крім цього трої добрі порції ліверної ковбаси, що ми її сьогодні ввечері одержали. Це пристойний подарунок.

Покїши ми це все складаємо в чоботи; бо чоботи треба нам взяти з собою, щоб ми на тому березі не наступили на дріт чи на черепки. Нам треба листи, а тому ми не можемо взяти ніякої одежі. Воно ж недалеко й темно.

Ми вирушаємо з чоботами в руках. Швидко стрїбаємо в воду, лягаємо на спину, пливемо й тримаємо над головою чоботи з подарунками в них.

На другому березі ми обережно вилазимо, виймаємо пакети й натягаємо чоботи. Речі ми тримаємо під пахвою. Мокрі, кїди, лише в чоботях, ми поспїшаємо. Ми зразу потрапляємо до цієї хати. Вона лежить у тїні, в кушач, Лейер спїєтхається на корїнь і збиває собі лїкоть. "Нїчого..." каже він весело.

Перед вїкнами ляди. Ми обходимо хату й пробуємо заглянути в щїлини. Ми вже робимося нетерплячими. Раптом Кроп вагається. "Що, коли там у них є якийсь майор?"

"Тоді ми втїчємо", смїється Лейер, "він може номер нашого полку ось тут прочитати", — він знає себе по заду.

Хатні дєвері відчинїні. В наших чоботях нас такї добре чути. Дєвері відчиняються, виривається світло, жїнка перелякано скрикує. Ми

заспокоюємо: "Шш, шш, — camarade-bon ami" і здїймаємо вгору наші пакети. Дві другї теж виглядають, дєвері цілком відчиняються і світло падає на нас. "Нас пїзнають, і всі три вибухають реготом. Вони так смїються, що аж гудуться й падають у дєверях. Якї вони гучні!"

"Зараз..." Вони зникають і кидають нам одежу, якою ми вкриваємося. Тоді нам дозволяють увїйти. В кімнаті горить маленька лампка, тепло й трохи пахне парфумами. Ми виймаємо наші пакети і даємо їм. Очі їх блищать, видно, що вони голодні.

Тоді ми всі трохи нїжкоємо. Лейер показує, що треба їсти. Це вносить знову життя, вони приносять тарїлки й ножї та накидаються на їду. Ранїше ніж зїсти шматочок ковбаси, вони ним милуються, здїймаючи його вгору, а ми з гордощами дивимося на це. Вони нас засипають словами; ми розумїємо мало, але ми чуємо, що це привїтні слова. Може в нас іше дуже молодий вигляд. Худьєнка чорнява гладить менї чуба й каже те, що кажуть усі французькї жїнки: "Za gıette — grand-malheur — ravusres garcons."

Я беру її за руку й пригуляюмо устами до її долонї. Пальці охоплюють моє обличчя. Близько надї мною її променисті очі, ніжна смуглява шкіра та червоні уста. Уста промовляють слова, яких я не розумїю. Я їй очей не розумїю, вони кажуть більше, ніж ми сподївалися, їдучи сюди.

Поруч є кімнати. Проходячи, я бачу Лейера, він голосно та смїливо поводиться з бїлявою. Він це добре розумїє! Але я, — я весь у чомусь

далекому, тихому та безмежному і здаюся на нього цілком. Мої бажання є дивна сумїшка прагнення та поринання. Голова їде кругом, нема нічого, за що можна було б ухопитися. Наші чоботи ми залишили перед дєверями, нам дали пантофлі, і тепер нема вже нічого, що б викликало знову салдатську певність та зухвалість: ні рушницї, ні рання, ні куртки, ні шапки. Я поринаю в непевне, хай буде, що буде, бо я всежтаки трохи боюся.

Щупла чорнява рухає бровами, коли щось думає; але вони берухомї, коли вона щось каже. Іноколи звук не виливається цілком у слово і згає, або незакінчений прїдїтає повз мене; дуга, шлях, комета. Що я знав, що я знаю. Слова цієї чужої мови, яку я лєдве розумїю, огортають мене тишею, в якій напіввідтена розплївається кімната й лише обличчя, що надї мною, живе та жєніє.

Яким рїжноманїтним буває обличчя, коли воно ще годину тому було чужим, а тепер схїляється до ніжності, що їде не з нього, але з ночі, з світла та з крові, що, здається, разом у ньому свїтяться. Всї речі в просторї робляться якимїсь іншими та змїненими, вони якїсь особливі і я майже з пошаною дїляюся на свою білу шкуру; коли її освітлює лампа і коли її гладить смуглява холоднудата рука.

Це зовсім не так, як у цих салдатських закладах, куди ми маємо вільний вступ, і де стоїть довга черга. Я не хочу про це й згадувати; але мимохїть це спадає менї на думку і я лякаюся, бо може вже ніколи цього не збудешся.

(Далі буде)

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ!

ЧИТАЙТЕ І РОЗПОВСЮДНОЮТЕ ТАКІ ЧАСОПИСИ Я ЖУРНАЛИ:

"УКРАЇНСЬКІ РОБІТНИЧІ ВІСТІ" — одиний український робітничий часопис в Канаді, виходить три рази на тиждень. Передплата: \$4.00 на рік, \$2.00 на півроку.

"ФАРМЕРСЬКЕ ЖИТТЯ" — одиний дійсно фермерський український часопис в Канаді, що бориться інтересів працюючого фермерства. Передплата: \$2.00 на рік, \$1.00 на півроку.

"РОБІТНИЦЯ" — одиний журнал в українській мові для працюючої жінкоти, виходить два рази на місяць. Передплата: \$1.50 на рік, 80 центів на півроку.

"БОРОВА МОЛОДЬ" — одиний журнал в українській мові для української роб.-фарм. молоді, виходить раз на місяць. Передплата лише 50 центів на рік.

Передплату на повні часописи й журнали посилайте або на їм кожного часопису окрема, або на їм й адресу:

WORKERS AND FARMERS PUBLISHING ASS'N, Ltd.
Cor. Pritchard & McGregor Sts.
Winnipeg, Man.